

Bostadsförsörjningsfrågor

Sammanfattning

Civilutskottet behandlar i detta betänkande motioner från 2008 års allmänna motionstid som avser vissa bostadsförsörjningsfrågor. Motionerna tar dels upp frågor med anknytning till lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag respektive lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, dels frågor med en mer allmän bostadspolitisk inriktning.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag.

När de gäller frågor om de allmännyttiga och kommunala bostadsföretagens verksamhet hänvisar utskottet till den fortsatta beredningen av ärendet inom Regeringskansliet. Utskottet framhåller i detta sammanhang även ett initiativ som nyligen tagits av två av hyresmarknadens parter i syfte att uppnå en bredare samsyn i de aktuella frågorna.

Beträffande motionsförslagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar samt kommunal bostadsförmedling och anvisningsrätt hänvisar utskottet till sin principiella inställning att frågor om hur bostadsförsörjningen ska planeras och tillgodoses i första hand ska hanteras på kommunal nivå.

Även vad gäller motionsförslagen avseende mål för bostadsbyggande, behovet av hyreslägenheter samt äldres och ungas boende gör utskottet bedömningen att de bör avslås av riksdagen. När det gäller åtgärder för att underlätta äldres boende erinrar emellertid utskottet om den pågående beredningen av utredningsförslag i frågor motsvarande vad som tagits upp av motionärerna.

I betänkandet finns 10 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Allmännyttans villkor	5
Kommunernas bostadsförsörjningsansvar	10
Kommunal bostadsförmedling	12
Kommunal bostadsanvisningsrätt	13
Mål för bostadsbyggandet	14
Behovet av hyreslägenheter	16
Äldres boende	18
Ungas boende	22
Reservationer	25
1. Allmännyttans villkor, punkt 1 (s, v, mp)	25
2. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 2 (s, mp)	27
3. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 2 (v)	28
4. Kommunal bostadsförmedling, punkt 3 (s, v)	29
5. Kommunal bostadsanvisningsrätt, punkt 4 (v)	30
6. Mål för bostadsbyggandet, punkt 5 – motiveringen (s, mp)	31
7. Mål för bostadsbyggandet, punkt 5 (v)	32
8. Behovet av hyreslägenheter, punkt 6 (s, v, mp)	33
9. Äldres boende, punkt 7 (s, v, mp)	34
10. Ungas boende, punkt 8 (s, v, mp)	36
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmännyttans villkor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C245, 2008/09:C258, 2008/09:C300 yrkandena 1, 2 och 10, 2008/09:C369 och 2008/09:C439 yrkandena 4, 5, 7 och 8.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C300 yrkandena 8, 11 och 20, 2008/09:C307, 2008/09:C406 yrkande 3 och 2008/09:C426 yrkandena 1, 4 och 5.

Reservation 2 (s, mp)

Reservation 3 (v)

3. Kommunal bostadsförmedling

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C300 yrkandena 3 och 4 samt 2008/09:C426 yrkande 2.

Reservation 4 (s, v)

4. Kommunal bostadsanvisningsrätt

Riksdagen avslår motion 2008/09:C300 yrkande 21.

Reservation 5 (v)

5. Mål för bostadsbyggandet

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C247 och 2008/09:C279 yrkande 1.

Reservation 6 (s, mp) – motiveringen

Reservation 7 (v)

6. Behovet av hyreslägenheter

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C257, 2008/09:C279 yrkande 2, 2008/09:C406 yrkande 2 och 2008/09:C439 yrkande 1.

Reservation 8 (s, v, mp)

7. Äldres boende

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C228, 2008/09:C237, 2008/09:C243, 2008/09:C251, 2008/09:C252, 2008/09:C314, 2008/09:C331 yrkandena 1–3, 2008/09:C445 och 2008/09:So554 yrkandena 1 och 2.

Reservation 9 (s, v, mp)

8. Ungas boende

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C346 yrkandena 1–4, 2008/09:C408 och 2008/09:C446.

Reservation 10 (s, v, mp)

Stockholm den 5 maj 2009

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Ewa Thalén Finné (m), Johan Löfstrand (s), Eva Bengtson Skogsberg (m), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s), Jan Ertsborn (fp), Christine Jönsson (m), Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp), Katarina Brännström (m), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Utskottets överväganden

Inledning

Civilutskottet behandlar i detta betänkande motioner från 2008 års allmänna motionstid som avser vissa bostadsförsörjningsfrågor. Motionerna tar upp frågor dels med anknytning till lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag respektive lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, dels med en mer allmän bostadspolitisk inriktning. Motionsförslagen finns i *bilagan*.

Parallellt med detta ärende har utskottet även berett motioner från 2008 års allmänna motionstid avseende hyres- och bostadsrättsliga frågor och vissa andra frågor om villkoren för de olika upplåtelseformerna på den svenska bostadsmarknaden. Utskottets ställningstaganden i dessa frågor redovisas i betänkande 2008/09:CU33 Hyresrätt och bostadsrätt m.m.

Allmännyttans villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om de allmännyttiga bostadsföretagens villkor. Utskottet hänvisar till den fortsatta beredningen av ärendet inom Regeringskansliet och framhåller även ett initiativ som nyligen tagits av två av hyresmarknadens parter i syfte att uppnå en bredare samsyn i de aktuella frågorna.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Gällande rätt och bakgrund

Lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag (allbolagen) innehåller bestämmelser om vad som avses med allmännyttigt respektive kommunalt bostadsföretag samt vissa villkor som gäller för dessa bolag. Med ett allmännyttigt bostadsföretag avses enligt lagen ett aktiebolag, en ekonomisk förening eller en stiftelse som drivs utan vinstsyfte, som i sin verksamhet huvudsakligen förvaltar fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt och som har godkänts som ett allmännyttigt bostadsföretag. Med kommunalt bostadsföretag avses ett allmännyttigt bostadsföretag som en kommun har det bestämmande inflytandet över.

Tidigare fanns i allbolagen även ett 2 kap. enligt vilket det krävdes tillstånd för överlåtelse när en kommun eller ett företag som kommunen har det bestämmande inflytandet över överlät aktier eller andelar i ett kommunalt bostadsföretag eller i ett företag genom vilket kommunen utövar det bestämmande inflytandet över ett kommunalt bostadsföretag. Sådant till-

stånd krävdes också när ett kommunalt bostadsföretag överlät fast egendom som var taxerad som hyreshusenhet eller småhusenhet och omfattade byggnad i vilken kommunen eller det kommunala bostadsföretaget upplåtit bostadslägenhet med hyresrätt för annat ändamål än fritidsändamål. Länsstyrelsen prövade frågor om tillstånd. Tillstånd skulle inte lämnas om det kunde befaras att de kommunala bostadsföretagens hyror till följd av överlåtelsen inte skulle komma att få tillräckligt genomslag vid tillämpningen av bruksvärdesreglerna i hyreslagen. Detta kapitel upphörde att gälla den 1 juli 2007 efter ett riksdagsbeslut våren 2007 (prop. 2006/07:61, 2006/07:CU27, rskr. 2006/07:188).

Ett allmännyttigt bostadsföretag får enligt allbolagen lämna skälig utdelning på den del av aktiekapitalet m.m. som ägaren skjutit till kontant. Bestämmelserna om skälig avkastning preciseras genom förordningen (2003:348) om skälig utdelning från allmännyttiga bostadsföretag. Enligt denna förordning får utdelningen högst motsvara den genomsnittliga statslåneräntan under föregående räkenskapsår med ett tillägg av en procentenhet.

Nästan alla allmännyttiga bostadsföretag är kommunala bostadsföretag, men det finns också några få andra allmännyttiga bostadsföretag. Det stora flertalet kommunala bostadsföretag är aktiebolag, men det finns också ett antal kommunalt bildade bostadsstiftelser.

Fastighetsägarna Sverige har genom European Property Federation (EPF) gjort två anmälningar till EU-kommissionen beträffande statligt stöd till kommunala bostadsföretag. Den första, som inlämnades 2002 och återkallades hösten 2007, innefattade bl.a. invändningar mot möjligheter till förvärv av fastigheter från kommunala bostadsföretag, kapitaltillskott till sådana företag och kreditgarantier på villkor som enligt EPF innebar statligt stöd. År 2005 gjorde Fastighetsägarna Sverige genom EPF en ny anmälan till kommissionen. I denna anmälan hävdas med hänvisning till en undersökning som Fastighetsägarna låtit utföra att de kommunala bostadsföretagen erhåller omfattande stöd genom att kommunerna i egenskap av ägare till bostadsföretagen lämnar direkta bidrag, ställer borgen utan att begära någon marknadsmässig ersättning för borgensåtagandena och avstår från att ställa marknadsmässiga avkastningskrav på det egna kapitalet.

Utredningen om allmännyttans villkor

Regeringen beslutade i oktober 2005 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över de villkor och förutsättningar som gäller för allmännyttiga och kommunala bostadsföretag (dir 2005:116). I februari 2007 beslutade regeringen att återkalla en mindre del av uppdraget (dir. 2007:18), och i maj 2007 beslutade regeringen om vissa preciseringar av uppdraget (dir. 2007:73). Utredningen, som antog namnet Utredningen om allmännyttans villkor, överlämnade den 18 april 2008 sitt slutbetänkande EU, allmännyttan och hyror (SOU 2008:38).

En viktig del av utredningens uppdrag var att se över om den svenska ordningen med kommunala bostadsföretag behöver ändras med hänsyn till EG-rättens statsstödsregler och konkurrensregler. På hyreslagstiftningens område hade utredningen i uppdrag att överväga om de kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll bör finnas kvar.

För de kommunala bostadsaktiebolagens del har utredningen lagt fram förslag till två olika modeller som kan innebära att den svenska ordningen blir förenlig med EG-rättens statsstödsregler. I den ena modellen är de kommunala bostadsaktiebolagen affärsmässiga, vilket innebär att de ska drivas utan vad som EG-rättsligt ses som stöd. Detta betyder enligt utredningen inte bara att kommunerna inte får ge direkta bidrag till sina bostadsaktiebolag utan också att bolagen på sikt ska ge så hög vinst som möjligt med hänsyn till de risker som kommunerna väljer att ta i verksamheten. Affärsmässigheten kan dock vara långsiktig, vilket bl.a. innebär att bostadsföretagen kan ge stöd till åtgärder som syftar till att på olika sätt förbättra bostadsområdet där företaget är verksamt och därmed på sikt även stärka företaget. Det finns enligt utredningen inget tvivel om att denna modell är förenlig med EG-rätten.

I den andra modellen är de kommunala bostadsaktiebolagen självkostnadsstyrda. Det är enligt utredningen osäkert om – men inte uteslutet att – denna modell skulle godtas vid en EG-rättslig prövning. I utredningens betänkande framhålls att frågan om vilken modell som bör väljas ytterst handlar om politiska värderingar och prioriteringar och om Sverige är berett att låta en självkostnadsmodell prövas EG-rättsligt. Utredningen tar därför inte ställning i denna fråga, utan anser att den bör avgöras av regeringen och riksdagen efter en politisk och samhällelig debatt.

I hyreslagstiftningen föreslår utredningen att de kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll avskaffas och att hyressättningsreglerna ändras.

Utredningens betänkande har remissbehandlats och synpunkter har inkommit från ett stort antal berörda intressenter. Synpunkter har inkommit bl.a. från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som i sitt yttrande avstyrkt utredningens båda modeller för allmännyttans framtida villkor och i stället förordat en alternativ modell som presenteras i en bilaga till yttrandet.

Motionerna

Frågor om vilka villkor som ska gälla för de allmännyttiga bostadsföretagen tas upp i fem motioner från 2008 års allmänna motionstid.

I motion C439 av Carina Moberg m.fl. (s) föreslås fyra tillkännagivanden om de allmännyttiga bostadsföretagen. Riksdagen bör enligt motionen framhålla allmännyttans betydelse som bostadspolitiskt instrument (yrkande 4). Motionärerna anser bl.a. att en tydlig definition av allmännyttigbegreppet bör utarbetas och att ett socialt uppdrag för bolagen bör formuleras. Vidare bör riksdagen framhålla att utförsäljningar av bostäder som ägs av allmännyttan i förlängningen riskerar att skapa socialbostäder (yrkande 5), och allmännyttan bör vid upprustningen av sina bostadsområ-

den även se till det samhällsekonomiska utfallet (yrkande 7). Slutligen föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att de kommunala bostadsföretagen ska drivas enligt en långsiktig självkostnadsprincip i enlighet med vad som följer av kommunallagen (yrkande 8).

Även i motion C245 av Per Svedberg och Ann-Kristine Johansson (båda s) föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande framhåller de allmännyttiga bostadsföretagens betydelse på bostadsmarknaden. Motionärerna anser att den pågående utförsäljningen av allmännyttans bostäder måste stoppas.

I motion C258 av Birgitta Eriksson m.fl. (s) framhålls att de allmännyttiga bostadsföretagen är ett viktigt instrument för genomförandet av en socialt inriktad bostadspolitik. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund ett tillkännagivande från riksdagen om att företagets roll ska definieras tydligare bl.a. i förhållande till EG-rätten. Vidare anser motionärerna att åtgärder bör vidtas för att hindra att kommuner för över kapital från allmännyttan till annan kommunal verksamhet.

Leif Jakobsson (s) föreslår i motion C369 att det ska öppnas en möjlighet att bilda regionalt verksamma allmännyttiga bostadsföretag. Motionären framhåller att lokaliseringsprincipen i dag gör att de kommunala allmännyttiga bostadsföretagen endast får verka i den egna kommunen.

I motion C300 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås ett tillkännagivande om att en pågående utarmning av hyresmarknaden måste stoppas och att åtgärder måste vidtas för att hindra en omfattande utförsäljning av allmännyttans bostäder (yrkande 1). Motionärerna anser att den tidigare gällande tillståndsplikten enligt 2 kap. lagen om allmännyttiga bostadsföretag fungerade väl.

I samma motion föreslås även ett tillkännagivande om att alla kommuner ska ha ansvar för att bygga upp minst ett allmännyttigt bostadsföretag (yrkande 2). Vidare föreslås att regeringen ska återkomma med förslag på hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de övergripande beslut som fattas i företagen (yrkande 10).

Utskottets ställningstagande

De allmännyttiga bostadsföretagen, vilket huvudsakligen är liktydigt med de kommunala bostadsföretagen, utgör en viktig del av den svenska bostadsmarknaden. Under lång tid har dessa företag svarat för en betydande del av utbudet på bostadshyresmarknaden. För flertalet kommuner utgör företagen också ett av instrumenten i utövandet av det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen. Vissa kommuner saknar emellertid helt kommunala bostadsföretag och har valt andra vägar för sina insatser på det bostadspolitiska området.

Under de senaste åren har det förts en diskussion om vilka villkor som bör gälla för de allmännyttiga och kommunala bostadsföretagen. Denna diskussion har sin grund i flera förhållanden. Ett sådant förhållande är givetvis den betydelse som de kommunala bostadsföretagen har för den lokala

bostadsmarknaden i många kommuner. Vidare har den särskilda roll som de kommunala bostadsföretagen tilldelats vid fastställande av hyror enligt bruksvärdeessystemet varit föremål för diskussion. Det gäller även de avkastningskrav som kan ställas på företagen och övriga ekonomiska villkor, liksom kopplingen till annan kommunal verksamhet. Som framgått ovan har också de nuvarande villkorens förenlighet med EG-rätten kommit att ifrågasättas.

Behovet av att klarlägga och utveckla det regelsystem som gäller för de kommunala bostadsföretagen föranledde den tidigare regeringen att tillsätta en utredning om allmännyttans villkor. Den nuvarande regeringen gav utredningen vissa tilläggsdirektiv. Utredningen avlämnade våren 2008 sitt betänkande EU, allmännyttan och hyrorna (SOU 2008:38). Betänkandet har varit föremål för en bred remissbehandling, och omfattande yttranden med ändringsförslag m.m. har inkommit från flera remissinstanser. Beredningen av betänkandet och remissvaren pågår nu inom Regeringskansliet. Utskottet har erfaren att en av utgångspunkterna för detta beredningsarbete är att noga analysera de sektorssynpunkter som kommit till uttryck i remissvaren och i andra sammanhang. Av särskild betydelse är givetvis de synpunkter som förs fram av kommunerna, både i egenskap av ägare till de allmännyttiga bostadsföretagen och som ansvariga för den lokala bostadsförsörjningen, samt av de centrala aktörerna på bostadshyresmarknaden.

Utskottet anser att det är värdefullt om en bred samsyn kan uppnås i frågor som gäller de kommunala bostadsföretagens roll på bostadsmarknaden. Ett gemensamt initiativ i detta syfte har nyligen tagits av SABO och Hyresgästföreningen. Organisationerna har tillskrivit regeringen och föreslagit förändringar i lagstiftningen avseende de kommunala bostadsföretagen och hyressättningssystemet. Förslagen innebär bl.a. att de kommunala bostadsföretagen ska drivas enligt affärsmässiga principer och även i övrigt ges förutsättningar enligt normala marknadsmässiga villkor. Fastighetsägarna Sverige har för sin del konstaterat att huvuddragen i förslaget ligger väl i linje med deras uppfattning men att det finns enskilda delar som behöver studeras närmare.

Civilutskottet ser mycket positivt på de ansträngningar som nu görs för att hitta lösningar på frågor som måste avgöras innan de fortsatta villkoren för de kommunala bostadsföretagen kan läggas fast. Utskottet anser att utfallet av det fortsatta beredningsarbetet inom Regeringskansliet bör avvaktas. Det finns inte skäl att nu ta ställning till de enskilda frågor om villkoren för de allmännyttiga och kommunala bostadsföretagen som direkt eller indirekt tas upp i de aktuella motionerna.

I en av de frågor som tagits upp i motionerna har emellertid riksdagen redan tagit ställning. Det gäller frågan om tillståndsplikt vid överlåtelser från kommunala bostadsföretag, dvs. det tidigare 2 kap. lagen om allmännyttiga bostadsföretag. För civilutskottets del framstår den kommunala beslutanderätten över de egna bostadsföretagen och kommunernas ansvar för den lokala bostadsförsörjningen som viktiga utgångspunkter när den

statliga regleringen på området diskuteras. Enligt utskottets uppfattning är det således varje enskild kommun som ska ha rådighet över sina bostadsföretag.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bl.a. utökade statliga krav på formerna för hur kommunerna ska utöva sitt bostadsförsörjningsansvar. Utskottet hänvisar till sin principiella inställning som innebär att frågor om hur bostadsförsörjningen ska planeras och tillgodoses i första hand bör hanteras på den kommunala nivån.

Jämför reservationerna 2 (s, mp) och 3 (v).

Gällande rätt och bakgrund

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen i olika avseenden följer av flera lagar. Det gäller bl.a. kommunallagen, socialtjänstlagen samt plan- och bygglagen. Riksdagen beslutade hösten 2000 (prop. 2000/01:26, bet. 2000/01:BoU2, rskr. 2000/01:91) att också införa en särskild lagreglering av kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Den 1 januari 2001 trädde lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i kraft. I lagen stadgas bl.a. att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Vidare anges att en kommun ska anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Länsstyrelserna är skyldiga att lämna råd, information och underlag för kommunernas planering av bostadsförsörjningen.

Motionerna

Fyra motioner tar upp frågor om kommunernas bostadsförsörjningsansvar vad gäller regleringen genom lag eller i mer allmän bemärkelse.

I motion C300 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar omarbetas med inriktningen att lagstiftningen ska ställa krav på att kommunerna upprättar boendeplaneringsprogram (yrkande 8). Programmen ska redovisas till regeringen via länsstyrelserna minst en gång per mandatperiod och behandla frågor om bl.a. ekologisk hållbarhet, boendekvalitet, äldreboende, tillgänglighet, trygghet i boendet, segregation samt barn- och jämställdhetsperspektivet i boen-

deplaneringen. Vidare föreslås att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar kompletteras med en bestämmelse om rätt till egen bostad (yrkande 20). I motionen föreslås också att kommunerna ska åläggas att genomföra integrationsprojekt riktade till icke-marginaliserade bostadsområden (yrkande 11).

Behovet av att beakta integrationsfrågorna i bostadsförsörjningsplaneringen tas även upp i motion C426 av Birgitta Eriksson m.fl. (s). Motionärerna anser att riksdagen i ett tillkännagivande ska framhålla behovet av en bostadspolitik för integration (yrkande 1) och att olika åtgärder bör vidtas för att stimulera ett integrerat boende (yrkande 4). Som ett exempel på en sådan åtgärd nämner motionärerna att förtätningar i bostadsområden bör ske genom kompletteringar med den typ av bostäder som saknas eller är underrepresenterad i området. I motionen framhålls även att såväl staten som kommunerna bör bedriva en mer aktiv markpolitik (yrkande 5). Motionärerna anser att regeringen bör ge ett sådant uppdrag till de statliga fastighetsbolagen. Kommunerna bör enligt motionen överväga att upplåta mark för bostadsbyggande med tomträtt eller sälja marken billigare för att på så sätt hålla nere boendekostnaderna i nyproduktionen.

I motion C307 av Birgitta Eriksson m.fl. (s) föreslås ett tillkännagivande om allas rätt till en god bostad till en rimlig kostnad. Motionärerna framhåller bl.a. vikten av blandade upplåtelseformer i varje bostadsområde.

Börje Vestlund m.fl. (s) föreslår i motion C406 att riksdagen genom ett tillkännagivande begär att regeringen ser över hur det kommunala bostadsförsörjningsansvaret kan förstärkas (yrkande 3). Motionärerna hänvisar bl.a. till att ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter har skapat olika problem på bostadsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

En av de aktuella motionerna innehåller förslag om en utökning av de formella krav som staten ställer på hur kommunerna ska utöva sitt bostadsförsörjningsansvar. Även övriga motioner tar upp frågor som i första hand faller inom det kommunala bostadsförsörjningsansvaret.

Civilutskottets principiella inställning till de förslag som läggs fram i motionerna är att frågor om hur bostadsförsörjningen ska planeras och tillgodoses i första hand bör hanteras på den kommunala nivån. Förutsättningarna och behoven vad gäller insatser för bostadsförsörjningen skiljer sig i hög grad åt mellan landets kommuner. Det är därför klart olämpligt att ställa detaljerade statliga krav på hur kommunerna ska dokumentera och presentera sina överväganden och beslut vad gäller riktlinjerna för bostadsförsörjningen i kommunen. Utskottet avstyrker således förslagen i motion C300 om att införa nya krav på boendeplaneringsprogram m.m. i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Övriga motionsförslag som behandlas i detta avsnitt har en relativt allmän bostadspolitisk inriktning. Motionärerna anser att riksdagen genom tillkännagivanden till regeringen bör framhålla att det är angeläget att kom-

munerna verkar för att bostadsplaneringen sker med beaktande av tillgången till olika upplåtelseformer samt behovet av ett mer integrerat boende. Vidare framhålls att såväl staten som kommunerna mer aktivt bör förvalta sitt markinnehav.

Enligt utskottets mening skulle sådana allmänna tillkännagivanden inte tjäna något reellt syfte. Frågor med bl.a. den inriktning som tas upp i motionerna torde utgöra självklara inslag i de överväganden som ligger till grund för kommunernas olika ställningstaganden vad gäller bostadsförsörjningen.

Däremot finns det anledning till fortsatta överväganden om de villkor som ska gälla för de kommunala bostadsföretagen när de används i syfte att tillgodose behoven på den lokala bostadsmarknaden. Som framgått ovan pågår också en beredning inom Regeringskansliet i frågor om allmännyttans villkor.

Utskottet avstyrker motionerna C300 yrkandena 8, 11 och 20, C307, C406 yrkande 3 samt C426 yrkandena 1, 4 och 5.

Kommunal bostadsförmedling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om kommunal bostadsförmedling. Utskottet framhåller att kommunerna själva bör få ta ställning till behovet av en särskild organisation för kommunal förmedling av hyresbostäder samt de närmare formerna för en sådan förmedlingsverksamhet.

Jämför reservation 4 (s, v).

Gällande rätt

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Regeringen får förelägga en kommun att anordna kommunal bostadsförmedling (3 §).

En kommunal bostadsförmedling som förmedlar lägenheter i turordning efter kötid får ta ut en avgift för rätten att stå i kö (köavgift) av den hyresökande. Kommunen får bestämma avgiften och grunderna för hur den ska tas ut (4 §).

Enligt hyreslagen får ingen begära ersättning för förmedling av bostadslägenhet för annat ändamål än fritidsändamål. Sådan ersättning får dock utgå vid yrkesmässig bostadsförmedling enligt grunder som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (12 kap. 65 a § jordabalken). De närmare villkoren för sådan ersättning regleras genom förordning (1978:313) om taxa för yrkesmässig bostadsförmedling.

Motionerna

I motion C300 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att det ska bli obligatoriskt för kommunerna att inrätta en avgiftsfri bostadsförmedling (yrkande 3). Kommunerna ska dock ha möjlighet att ansöka om dispens från detta krav. Vidare föreslås att regeringen låter utreda förutsättningarna och villkoren för kommunal förmedling och uthyrning av lägenheter i andra hand (yrkande 4).

Birgitta Eriksson m.fl. (s) föreslår i motion C426 att riksdagen i ett tillkännagivande ska framhålla behovet av en rättvis bostadsförmedling som omfattar alla bostadsföretag och ger möjlighet till förtur för underrepresenterade grupper (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har de två senaste åren behandlat motionsförslag med bl.a. krav på att alla kommuner ska inrätta bostadsförmedlingar och därvid klargjort sin inställning i denna fråga. Utskottet anser att kommunerna själva bör få ta ställning till behovet av en särskild organisation för kommunal förmedling av hyresbostäder. Det gäller även de närmare formerna för en sådan förmedlingsverksamhet. Det finns i dag exempel på väl fungerande förmedlingsverksamhet som utformats efter behoven i den enskilda kommunen och som bygger på att avtal ingåtts med fastighetsägarna i kommunen.

Utskottet står fast vid denna uppfattning och avstyrker motionerna C300 yrkandena 3 och 4 samt C426 yrkande 2.

Kommunal bostadsanvisningsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om kommunal bostadsanvisningsrätt. Utskottet avvisar tankarna på en återinförd lagstiftning med den förordade inriktningen.

Jämför reservation 5 (v).

Motionen

I motion C300 av Lars Ohly m.fl. (v) anförs att kommunerna måste ges lagstadgad rätt att förmedla privata hyreslägenheter. Mot denna bakgrund föreslås att en ny bostadsanvisningsrättslag införs med utgångspunkt i tidigare lag om kommunal bostadsanvisningsrätt och förslagen om bostadsanvisning i promemorian Ds 2006:9 (yrkande 21).

Utskottets ställningstagande

Även i fråga om kommunal bostadsanvisningsrätt hänvisar utskottet till sina ställningstaganden de två senaste åren då motioner motsvarande den nu aktuella har behandlats och avstyrkts. Utskottet vidhåller att den lagstiftning som innebar att fastighetsägarna kunde tvingas lämna en del av sitt bestånd för kommunal förmedling inte bör återinföras.

Motion C300 yrkande 21 avstyrks.

Mål för bostadsbyggandet**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mål för bostadsproduktionen m.m. Utskottet anser inte att riksdagen bör fastställa något mål i absoluta tal för bostadsproduktionen.

Jämför reservationerna 6 (s, mp) och 7 (v).

Motionerna

I motion C279 av Egon Frid m.fl. (v) redovisas vissa statistiska uppgifter om det senaste årets bostadsbyggande samt om efterfrågan på bostäder. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna ett tillkännagivande till regeringen om att det ska sättas upp ett nationellt mål för bostadsbyggandet under den närmaste tioårsperioden (yrkande 1). Det föreslagna målet innebär dels att det bör tillkomma ca 40 000 bostäder per år varav hälften är hyresrätter, dels att ca 65 000 bostäder per år bör renoveras.

Jörgen Johansson (c) föreslår i motion C247 att det utarbetas en strategi för det svenska bostadsbyggandet. Motionären framhåller att såväl bostadsbyggandet som underhållet i bostadsbeståndet är otillräckligt. Enligt motionären finns det också behov av att analysera om marknaden själv kan lösa problemet eller om det behövs statliga åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Den finansiella krisen och den allvarliga utvecklingen av samhällsekonomi efter sommaren 2008 har medfört stora påfrestningar inom delar av bostadssektorn. En av följderna är att bostadsbyggandet snabbt har avtagit och nu ligger på en avsevärt lägre nivå än 2007. Boverket har i sin senaste prognos (Boverkets indikatorer, mars 2009) gjort bedömningen att det under 2008 påbörjades knappt 24 000 bostäder, om nettotillskottet genom ombyggnad inkluderas. Enligt Boverkets prognos kommer motsvarande påbörjande att uppgå till 18 000 bostäder 2009 och 19 500 bostäder 2010. Flertalet bedömare anser att en årlig produktion på denna nivå inte är hållbar om den långsiktiga efterfrågan på bostäder ska kunna tillgodoses. Det kan emellertid samtidigt erinras om att Sverige tidigare haft en

nyproduktion av bostäder som under ett flertal år legat på en betydligt lägre nivå. Det årliga påbörjandet under hela perioden 1994–1999 låg således under den nivå för bostadsbyggande som Boverket förutspår för innevarande år.

Civilutskottet anser att det är viktigt för riksdag och regering att löpande följa produktionsutvecklingen inom bostadssektorn. Utskottet anser emellertid inte att riksdagen bör fastställa något mål i absoluta tal för bostadsproduktionen. Däremot kan nivåer för nyproduktion och ombyggnad av bostäder som inte är långsiktigt hållbara i förhållande till befolkningsutvecklingen och bostadsbeståndets ålder vara en signal om att politiska initiativ behöver tas på olika områden. Utgångspunkten måste vara att förutsättningar skapas för en fungerande bostadsmarknad där efterfrågan och produktion kan balanseras utan statlig styrning. Det handlar då inte bara om åtgärder som är direkt riktade mot bostadssektorn, utan i väl så hög grad åtgärder för att stärka samhällsekonomin och arbetsmarknaden. Detta gäller i än högre grad i den nuvarande situationen med en lågkonjunktur som påverkat snart sagt alla samhällssektorer.

Vad gäller motionsförslaget om en strategi för bostadsbyggandet anser utskottet således att det bostadspolitiska arbetet på nationell nivå bör vara inriktat på att ge förutsättningar för en så väl fungerande bostadsmarknad att bostadskonsumenternas långsiktiga efterfrågan kan tillgodoses av bostadsproducenter och fastighetsägare. Under en följd av år tilltog emellertid obalansen på bostadsmarknaden till följd av bl.a. olika statliga regleringar och ekonomiska styrmedel. Det är knappast möjligt att nu på mycket kort sikt, mitt under en global ekonomisk recession, helt komma till rätta med dessa obalanser. Det är också angeläget att undvika de problem som tidigare varit förknippade med stigande produktionsnivåer när man diskuterar vilka åtgärder som kan vidtas för att bostadsproduktionen ska kunna komma i gång så snabbt som möjligt.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om de problem med bl.a. byggfel, bristande konkurrens och höga byggkostnader som tilltog påtagligt när bostadsproduktionen senast steg i början av 2000-talet. En kommission med uppgift att granska byggsektorn och föreslå åtgärder redovisade i december 2002 sina slutsatser i betänkandet Skärpning gubbar! (SOU 2002:115). Statskontoret, som har haft regeringens uppdrag att följa upp detta betänkande och göra en nulägesbeskrivning av byggsektorn, redovisade helt nyligen sina slutsatser i rapporten Sega gubbar? (Statskontoret 2009:6). Utskottet anser att det är angeläget att bl.a. dessa erfarenheter tas till vara i det fortsatta arbetet med att ge förutsättningar för ett bostadsbyggande som är tillräckligt vad gäller produktionsnivån, men som samtidigt sker till rimliga byggkostnader och uppfyller högt ställda krav på kvalitet och miljöanpassning.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna C247 och C279 yrkande 1.

Behovet av hyreslägenheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om ett tillkännagivande till regeringen om behovet av hyreslägenheter. Utskottet framhåller att ett sådant inte skulle tjäna något reellt syfte eftersom det inte torde råda någon tvekan om att även regeringen har en positiv syn på hyresrättens betydelse på den svenska bostadsmarknaden.

Jämför reservation 8 (s, v, mp).

Motionerna

Behovet av hyreslägenheter på bostadsmarknaden framhålls särskilt i fyra motioner.

I motion C439 av Carina Moberg m.fl. (s) framhålls att hyresrätten är en självklar del av bostadsmarknaden och en förutsättning för rörligheten på arbetsmarknaden. Enligt motionen har emellertid en dramatisk minskning av nyproduktionen av hyreslägenheter och en omfattande ombildning av hyresrätter till bostadsrätter rubbat balansen på bostadsmarknaden. Riksdagen bör därför enligt motionärerna i ett tillkännagivande framhålla hyresrättens betydelse för arbetsmarknaden (yrkande 1).

Ronny Olander och Siw Wittgren-Ahl (båda s) föreslår i motion C257 att riksdagen i ett tillkännagivande framhåller behovet av hyreslägenheter. Enligt motionen behövs sådana lägenheter bl.a. för att underlätta ungdomarnas etablering på bostadsmarknaden.

Även enligt motion C406 av Börje Vestlund m.fl. (s) bör riksdagen i ett tillkännagivande framhålla behovet av åtgärder för att öka produktionen av hyreslägenheter (yrkande 2).

I motion C279 av Egon Frid m.fl. (v) föreslås att regeringen i samverkan med alla berörda parter ser över och stärker hyresrättens ställning på den svenska bostadsmarknaden så att behovet av hyresbostäder kan tillgodoses (yrkande 2). Motionärerna framhåller bl.a. vikten av ett rättvist hyressättningssystem och att åtgärder bör vidtas för att hindra en omfattande försäljning av allmännyttans bostäder.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet anser att ett stort utbud av hyreslägenheter är en nödvändig förutsättning för en fungerande bostadsmarknad. Hyresrätten erbjuder en hög servicegrad och medför också möjlighet till stor flexibilitet. Bostäder upplåtna med hyresrätt är en boendeform som fungerar mycket väl för många typer av hushåll i olika skeden av livet. En hyreslägenhet är exempelvis en bra lösning för många ungdomar och studenter som inte vill binda sitt boende på längre sikt. Det gäller även för många andra hushåll, bl.a. till följd av en alltmer flexibel arbetsmarknad. Hyresboende kan

också vara ett långsiktigt förstahandsval för hushåll som uppskattar att ansvaret för många av de åtgärder som är kopplade till boendet bärs av fastighetsägaren. Inte minst gäller detta många äldre.

De aktuella motionerna kan ge intrycket av att hyresrätten är en hotad upplåtelseform på den svenska bostadsmarknaden. Det bör därför i sammanhanget erinras om att denna upplåtelseform fortfarande dominerar den svenska bostadsmarknaden. Omkring 45 % av landets bostäder upplåts i dag med hyresrätt medan andelen egna hem uppgår till 38 % och bostadsrätternas andel till 17 %. Andelen hyresrätter i bostadsbeståndet har under de senaste årtiondena minskat endast marginellt. Nyproduktionen av hyreslägenheter har däremot under den senaste tiden uppvisat snabba svängningar. Det gäller emellertid även för övriga upplåtelseformer. Utskottet har ovan redovisat några aktuella uppgifter från Boverket om den totala bostadsproduktionen. När det gäller utvecklingen för de olika upplåtelseformerna redovisar Boverket ett snabbare produktionsfall under 2008 för hyresrätter än för bostadsrätter och småhus. Enligt redovisningen vände dock utvecklingen under slutet av 2008, och för innevarande år förutspår Boverket en något ökad produktion av hyreslägenheter. Däremot innebär verkets prognos att antalet påbörjade bostadsrättslägenheter fortsätter att minska under 2009.

Den senaste tidens snabba förändringar i bostadsproduktionen i fråga om såväl den totala omfattningen som fördelningen mellan upplåtelseformerna har sin huvudsakliga förklaring i den djupa ekonomiska krisen. Den har i hög grad påverkat både bostadskonsumenternas efterfrågan och bostadsproducenternas möjligheter och vilja att göra nya investeringar. Under de senaste månaderna har en av följderna av osäkerheten när det gäller kreditgivningen och efterfrågan blivit att flera byggherrar gjort om planerade eller pågående projekt avseende bostadsrättslägenheter till hyresbostäder.

Enligt civilutskottets uppfattning är de allmänna åtgärder som kan vidtas för en ökad ekonomisk stabilitet i dagsläget också helt avgörande för utvecklingen av bostadsbyggandet och bostadssektorn i övrigt. Det innebär givetvis inte att det arbete som är mer direkt inriktat på att skapa förutsättningar för en väl fungerande bostadsmarknad med balans mellan olika upplåtelseformer nu bör stå tillbaka. Inriktningen av detta arbete bör även fortsättningsvis vara att ge möjlighet för hushållen att själva välja den boendeform som passar dem bäst. En av de viktigaste åtgärderna som riksdag och regering kan vidta för att utbudet av hyresbostäder bättre ska kunna motsvara efterfrågan handlar om att se över de regelsystem som styr bostadshyresmarknadens funktion. Som framgått ovan pågår också ett arbete inom Regeringskansliet när det gäller att dels lägga fast de villkor som bör gälla för de kommunala bostadsföretagen, dels utforma hyressättningsregler som kan skapa förutsättningar för en väl fungerande hyresmarknad och tillgodose önskemålet att säkra utbudet av hyresbostäder.

Utskottet tar upp frågor om hyressättningsreglerna i betänkandet 2008/09: CU33 Hyresrätt och bostadsrätt m.m. som behandlas parallellt med detta ärende.

Civilutskottet har således en positiv syn på hyresrättens betydelse på den svenska bostadsmarknaden. Det torde inte råda någon tvekan om att även regeringen har denna inställning. Utskottet kan därför inte se att ett allmänt hållet tillkännagivande till regeringen om behovet av hyreslägenheter av den typ som föreslås i de aktuella motionerna skulle tjäna något reellt syfte.

Motionerna C257, C279 yrkande 2, C406 yrkande 2 och C439 yrkande 1 avstyrks.

Äldres boende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om tillkännagivanden till regeringen om de särskilda behov som äldre kan ha i sitt boende. Utskottet hänvisar till den nyligen avslutade remissbehandlingen av Äldreboendedelegationens betänkande samt det kommande beredningsarbetet i frågan.

Jämför reservation 9 (s, v, mp).

Motionerna

Nio motioner tar upp de särskilda behov som äldre kan ha i sitt boende. Motionärerna framhåller särskilt behovet av hissinstallationer och andra tillgänglighetsskapande åtgärder.

I motion C228 av Catharina Bråkenhielm (s) framhålls att frånvaron av hiss är en av de vanligaste orsakerna till att äldre mot sin vilja tvingas lämna en invand och i övrigt väl fungerande bostad. Motionären föreslår mot denna bakgrund ett tillkännagivande om behovet av att införa ett hissbidrag eller annan form av incitament för fastighetsägare att förbättra tillgängligheten i sina fastigheter.

Enligt motion C237 av Ann-Christin Ahlberg (s) behöver det genomföras kartläggning av det framtida behovet av tillgänglighetsanpassade bostäder, utformade efter de äldres behov.

Även enligt motion C243 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s) bör en inventering av hissbehovet genomföras. Resultatet av denna inventering bör redovisas för riksdagen i syfte att ge underlag för överväganden om att införa någon form av investeringsstimulans för hissinstallation, en s.k. bo-kvar-stimulans.

Riksdagen bör enligt motion C251 av Lennart Axelsson (s) i ett tillkännagivande framhålla behovet av bostäder för äldre och att överväganden bör komma till stånd om ett stöd till installation av hissar. Även i motion C252 av samma motionär framhålls behovet av en finansieringsmodell för installation av hiss i flerbostadshus.

Siw Wittgren-Ahl och Birgitta Eriksson (båda s) föreslår i motion C314 att riksdagen i ett tillkännagivande begär en översyn av möjligheterna att införa ett statligt stöd till olika åtgärder som underlättar kvarboende för bl.a. äldre. Det kan enligt motionen gälla exempelvis hissinstallationer, markarbeten vid entréer, installation av bättre belysning, åtgärder i tvättstugor eller anpassningsåtgärder i lägenheterna.

I motion C331 av Rose-Marie Carlsson och Eva Sonidsson (båda s) föreslås riksdagen göra tre tillkännagivanden. Enligt motionärerna kan reavinstbeskattningen m.m. motverka de äldres benägenhet att flytta. Det finns därför ett behov av att se över hur äldres flyttkedjor kan stimuleras (yrkande 1). Vidare föreslås en översyn av hur riktade insatser och fysisk planering kan öka tillgängligheten i boendet (yrkande 2). Därutöver anser motionärerna att möjligheten att införa en stimulans för att utveckla ett s.k. trygghetsboende bör övervägas (yrkande 3). Detta boende bör bl.a. innehålla utrymme för social gemenskap.

Lars Mejern Larsson m.fl. (s) föreslår i motion C445 att regeringen ska göra en översyn av vilka åtgärder som behöver vidtas för att underlätta för äldre att bo kvar i sina lägenheter. Översynen ska även omfatta åtgärder för att stimulera installation av hissar i äldre hyreshus.

I motion So554 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att regeringen ska ge Boverket i uppdrag att utveckla ett system för varudeklaration av seniorboenden (yrkande 1). Motionärerna framhåller att seniorboenden kan vara mycket olika utformade med avseende på bl.a. möjligheterna till gemenskap och aktiviteter. Vidare föreslås i motionen att regeringen ska låta utreda frågan om stöd till hissinstallationer som ett permanent inslag i den statliga bostadspolitiken (yrkande 2).

Äldreboendedelegationen

Den tidigare regeringen beslutade i maj 2006 att tillkalla en delegation med uppdrag att följa och analysera behoven av och utvecklingen av bostäder och boenden för äldre personer – Äldreboendedelegationen. Delegationen fick i uppdrag att lämna förslag till åtgärder som kan påverka och stimulera utvecklingen av bostäder och boenden anpassade för äldres behov både inom den ordinarie bostadsmarknaden och inom särskilda boendeformer (dir. 2006:63). Den 21 december 2006 utökade regeringen genom tilläggsdirektiv (dir. 2006:137) uppdraget för Äldreboendedelegationen. Delegationen fick därigenom i uppdrag att bl.a. redovisa alternativa bedömningar och förslag till hur fler äldre personer ska få tillgång till bostad i s.k. mellanboendeformer eller trygghetsboenden.

Äldreboendedelegationen överlämnade i december 2007 sitt delbetänkande Bo för att leva – seniorbostäder och trygghetsbostäder (SOU 2007:103). I delbetänkandet presenteras framför allt överväganden om olika s.k. mellanboendeformer samt om olika stöd- och stimulansåtgärder som stat och kommun kan vidta i syfte att öka tillgången på bostäder anpassade till äldre människors behov.

Därefter har delegationen i december 2008 överlämnat sitt slutbetänkande Bo bra hela livet (SOU 2008:113). Betänkandet innehåller bl.a. förslag om trygghetsboende, bidrag för åtgärder som ökar tillgängligheten, inventering av tillgängligheten i bostadsbeståndet, bidrag till personal som ska arbeta för att främja gemensamma aktiviteter m.m. i trygghetsbostäder samt klassificering av vissa särskilda bostäder i fastighetstaxeringsssammanhang.

Delegationen redovisar även ett antal åtgärder som bedöms få en positiv effekt på utvecklingen av äldres boende och boendemiljö. Det gäller bl.a. åtgärder som säkerställer att tillgänglighetskraven i bygglagstiftningen efterlevs, forskning och utvecklingsarbete om boendeformer anpassade för äldre, en utveckling av svensk standard för byggnadsutformning vid nybyggnation av trygghetsbostäder och samverkan mellan kommuner, landsting och bostadsföretag i syfte att på ett kostnadseffektivt sätt introducera teknikstöd i bostäder.

En remissbehandling av betänkandet Bo bra hela livet har helt nyligen avslutats.

Utskottets ställningstagande

Behovet av bostäder med en tillgänglighet och utformning som är anpassad till äldres behov kommer successivt att öka i takt med de påtagliga förändringar i befolkningens ålderssammansättning som är att vänta under de närmaste årtiondena. En allt större andel äldre i befolkningen kommer också att medföra nya krav på det serviceutbud som kan kopplas till boendet. En anpassning av bostadsutbudet kommer att behöva ske både genom åtgärder i det i dag befintliga bostadsbeståndet och genom en nyproduktion där särskilda hänsyn kan tas till de äldres behov. Den demografiska utvecklingen gör att hela bostadssektorn står inför en utmaning som innebär en avvägning mellan att bygga nytt, att underlätta kvarboende genom anpassningsåtgärder och att underlätta flyttning.

När det gäller nyproduktionen finns det sannolikt behov av ett mer varierat tillskott av bostäder med äldre personer som särskild målgrupp, utöver den typ av äldreboenden som i dag finns att tillgå. Tankar på olika former av seniorbostäder och s.k. mellanboendeformer har under de senaste åren börjat ta form och även kommit till utförande. Även vid planering och byggande av nya bostäder och bostadsområden som inte är särskilt inriktade på boende för äldre är det viktigt att den äldre befolkningens behov och efterfrågan beaktas i högre grad än vad som kanske hittills varit fallet.

Samtidigt är det viktigt att erinra om att det årliga nytillskottet av bostäder endast på lång sikt kommer att förändra utbudet på bostadsmarknaden. Utvecklingen har under ett antal år gått mot ett ökat kvarboende i vanliga bostäder även för äldre med behov av stöd i boendet. Detta förutsätter en anpassning i det befintliga bostadsutbudet till de nya förutsättningarna. Till stor del handlar det om att förbättra bostädernas tillgänglighet och användbarhet samt att hitta nya lösningar för de äldres behov. Det kan emellertid också handla om att undanröja hinder för ett mer flexibelt utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet. Om olika inlåsnings effekter undanröjs kan bostadsbyten och flyttkedjor på den vanliga bostadsmarknaden leda till ett bättre utnyttjande av bostadsbeståndet samtidigt som olika generationers behov och efterfrågan tillgodoses.

I de betänkanden som Äldreboendedelegationen har avlämnat finns ett brett kunskapsunderlag som kan tas till utgångspunkt för det kommande arbetet med att i högre grad anpassa bostadssektorn till de äldres behov. I slutbetänkandet har delegationen redovisat ett antal förslag som till stor del kommer in på de frågor som särskilt lyfts fram i de aktuella motionerna. Det gäller bl.a. inventering av bostadsbeståndet ur tillgänglighetssynpunkt liksom förslag om att ett tillgänglighetsbidrag bör införas för installation av hiss och för andra åtgärder som gör det möjligt för personer med nedsatt funktionsförmåga att bo kvar i en invand miljö. Vidare lämnar delegationen förslag om att kommunerna bör få befogenhet att inrätta trygghetsbostäder för äldre personer som känner sig oroliga, otrygga eller socialt isolerade.

De nu aktuella motionerna lades fram hösten 2008, dvs. innan Äldreboendedelegationen redovisade sitt slutbetänkande. Det kan sammanfattningsvis konstateras att delegationen i betänkandet lagt fram förslag i de frågor som tas upp av motionärerna. Ett tillkännagivande om behovet av att överväga stöd för tillgänglighetsåtgärder m.m. skulle därför inte tjäna något reellt syfte. Äldreboendedelegationens betänkande har fram tills helt nyligen varit föremål för en bred remissbehandling. Den kommande beredningen av ärendet inom Regeringskansliet bör avvaktas.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna C228, C237, C243, C251, C252, C314, C331 yrkandena 1–3, C445 samt So554 yrkandena 1 och 2.

Ungas boende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om boende för ungdomar. Utskottet hänvisar till att såväl generella som riktade åtgärder som kan förbättra ungdomarnas situation på bostadsmarknaden har vidtagits under de senaste åren.

Jämför reservation 10 (s, v, mp).

Motionerna

Tre motioner innehåller förslag särskilt inriktade på ungas bostadssituation.

Gunnar Sandberg och Fredrik Lundh (båda s) föreslår i motion C346 att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om ungdomars boende (yrkande 1). Motionärerna anser att riksdagen ska framhålla att det krävs en socialt inriktad bostadspolitik för att unga människor ska kunna ges möjlighet att etablera sig i vuxenlivet. Riksdagen bör enligt motionen också framhålla att kommunerna genom bostadsförmedling eller på annat sätt bör lämna information och service till bostadssökande ungdomar (yrkande 2). Vidare föreslås att en nationell bostadssamordnare åter ska tillsättas (yrkande 3) och att möjligheten att införa ett förmånligt bostadsparande för ungdomar ska prövas (yrkande 4).

Även i motion C408 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s) föreslås ett tillkännagivande om samhällets ansvar för ungas tillgång till bostad. Motionärerna anser att kommunerna måste se till att det finns små, billiga hyreslägenheter, och staten måste ge investeringsstöd till byggande av sådana bostäder.

Pia Nilsson m.fl. (s) föreslår i motion C446 ett tillkännagivande om behovet av bättre möjligheter för ungdomar att få tillgång till egen bostad. Regeringen bör enligt motionärerna se till att bostäder kan produceras till acceptabla kostnader framför allt genom forskning på bostadsområdet, åtgärder som stimulerar konkurrensen och en genomlysning av olika avgifter m.m. i samband med byggandet.

Vissa åtgärder för ungas boende

När utskottet föregående år (bet. 2007/08:CU18) behandlade motioner med liknande inriktning erinrade utskottet om vissa bostadspolitiska åtgärder som delvis är inriktade på att underlätta för unga att skaffa sin första bostad. Det gällde de möjligheter till förvärvsgaranti respektive kommunal hyresgaranti som då nyligen hade införts. Med anledning av ett motionsförslag om information till ungdomar i bostadsfrågor hänvisade utskottet till ett pågående arbete med att upprätta en bostadsinformationsportal.

Villkoren för förvärvsgarantin regleras genom förordning (2008:20) om statliga kreditgarantier för förvärv av bostad. Statens bostadskreditnämnd (BKN) kan ställa ut förvärvsgarantier för förstagångsköparens förvärv av

bostad. Syftet är att underlätta för den som köper en bostad för första gången att få lån. Målgruppen är personer som bedöms ha långsiktig betalningsförmåga men som ändå inte godkänns av långgivaren på grund av enskilda riskindikatorer. Garantin fungerar som en försäkring för långgivaren där BKN garanterar räntebetalning upp till 100 000 kr under en garantitid på högst tio år för lån som tas för att finansiera bostadsköpet. Fram till i mars 2009 hade ännu inte någon förvärvsgaranti utfärdats.

Villkoren för hyresgarantin regleras genom förordningen (2007:623) om statligt bidrag för kommunala hyresgarantier. Ett statligt bidrag på 5 000 kr per garanti kan lämnas till kommuner som ställt säkerhet för att ett avtal om hyra av bostadslägenhet fullgörs. Syftet med den kommunala hyresgarantin är att ge stöd till ungdomar och andra hushåll som har svårighet att etablera sig på bostadsmarknaden. Fram till i mars 2009 hade 14 kommuner utfärdat sammanlagt 144 hyresgarantier.

Webbplatsen Om Boende (www.omboende.se) är ett samarbete mellan Boverket och Konsumentverket som startades i januari 2009. Syftet med webbplatsen är att ge konsumenter och andra berörda lättillgänglig och tillförlitlig information och på så sätt stärka deras möjligheter att vara kunniga och aktiva på bostadsmarknaden och efterfråga en trygg och säker boendemiljö. Informationen ges under huvudrubrikerna Leta, Hyra, Köpa, Bygga, Äga, Sälja, Flytta och Aktuellt. Det finns även länkar till olika webbplatser med ytterligare information om boende för bl.a. ungdomar, t.ex. sidor med information om studentbostäder, boendeinformation i Sveriges kommuner, kommunal hyresgaranti, bostadsbidrag m.m.

Utskottets ställningstagande

De omfattande problemen i den globala och nationella ekonomin påverkar alla samhällssektorer och befolkningskategorier. För ungdomar kan de ekonomiska problemen leda till ökade svårigheter att etablera sig på såväl arbetsmarknaden som bostadsmarknaden. De åtgärder som kan vidtas för att begränsa effekterna av den ekonomiska krisen och på sikt vända utvecklingen blir därför helt avgörande även för de ungas boende. Förutsättningarna för ungdomar att etablera sig på bostadsmarknaden varierar dock starkt inom landet. Särskilt i storstadsområdena och på vissa universitets- och högskoleorter är det ofta brist på bostäder som är lämpliga för ungdomar och studenter. I andra delar av landet är tillgången på bostäder betydligt bättre.

Förhållandena på bostadsmarknaden för ungdomar och studenter är således till stor del beroende av de allmänna förutsättningarna inom bostadssektorn. De generella åtgärder som vidtas för att förbättra villkoren för att både bygga och förvalta bostäder kommer alla grupper på bostadsmarknaden till del. Som framgått i avsnittet ovan har emellertid även vissa åtgärder vidtagits som mer direkt är inriktade på ungdomar och andra grupper som ännu inte är etablerade på bostadsmarknaden. Intresset från kommunernas sida att använda möjligheten att utfärda kommunala hyresgaran-

tier har successivt ökat. Däremot har bankerna hittills valt att inte utnyttja möjligheten att erhålla förvärvsgarantier för förstagångsköparens förvärv av bostad. Förklaringen till bankernas bristande intresse att utnyttja förvärvsgarantierna får sannolikt sökas i den under senare tid allmänt sett betydligt mer restriktiva prövningen av bostadskrediter.

Liksom föregående år framhålls i en av motionerna vikten av att ungdomar får tillgång till information om bostadsmarknaden. Utskottet delar denna uppfattning och ser därför mycket positivt på den webbplats som upprättats i samarbete mellan Boverket och Konsumentverket.

Bland de unga som söker sin första bostad är många studerande. Det är emellertid viktigt att komma ihåg att de högskolestuderande i dag inte endast består av unga hushåll utan alltmer kommit att innefatta alla åldrar. Regeringen har i regleringsbrevet för 2009 (M2008/4791/A) givit Boverket i uppdrag att göra en översyn av studenternas bostadssituation. Översynen ska utgå ifrån ett antal orter med olika bostadsmarknadssituation för studenterna. Boverket ska bl.a. bedöma hur Studiesociala kommitténs (U 2007:13) förslag kan påverka studenternas boendesituation. Verket ska också utreda hur byggreglerna tillämpas när det gäller byggande av studentbostäder och identifiera eventuella problem när det gäller produktionen av studentbostäder. Syftet med uppdraget är att regeringen ska få en fördjupad bild av studenternas nuvarande och framtida boendesituation. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2009.

För studenter och ungdomar som ännu inte är helt etablerade på arbetsmarknaden kan olika former av mer tillfälliga bostadslösningar ibland vara ett alternativ. Riksdagen fattade hösten 2008 ett beslut om ändrade regler för beskattning av hyresintäkter vid andrahandsupplåtelse som kan underlätta sådana lösningar (prop. 2008/09:47, bet. 2008/09:SkU11, rskr. 2008/09:107). Beslutet innebär att schablonavdraget vid upplåtelse av den egna bostaden har höjts från 4 000 kr per år till 12 000 kr per år.

Som framgått av ovanstående redovisning har regering och riksdag under de senaste åren vidtagit flera riktade åtgärder som kan förbättra ungdomarnas situation på bostadsmarknaden. Förutsättningarna för unga att etablera sig på bostadsmarknaden är emellertid i dagsläget i än högre grad beroende av de allmänna åtgärder som kan vidtas för att stärka samhällsökonomi och därigenom ge de grundläggande förutsättningarna för en fungerande arbets- och bostadsmarknad.

De motioner som tagit upp frågor om ungdomars boende ger inte utskottet anledning att föreslå något tillkännagivande till regeringen. Motionerna C346 yrkandena 1–4, C408 och C446 avstyrks.

Reservationer

1. Allmännyttans villkor, punkt 1 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2008/09:C245, 2008/09:C258, 2008/09:C300 yrkandena 1, 2 och 10, 2008/09:C369 och 2008/09:C439 yrkandena 4, 5, 7 och 8.

Ställningstagande

De allmännyttiga och kommunala bostadsföretagen har haft en helt avgörande betydelse för utvecklingen på den svenska bostadsmarknaden allt sedan 1940-talet. Under flera generationer har ett bostadsbestånd byggts upp som kan erbjuda goda och attraktiva bostäder för breda grupper, oavsett inkomst och bakgrund. De allmännyttiga bostadsföretagen är också ett viktigt instrument för genomförande av en socialt inriktad bostadspolitik. Därmed utgör de en väsentlig förutsättning för den allmänna välfärdspolitiken.

I många länder är de kommunalt ägda bostäderna främst avsedda för dem som har det sämst ställt. Den svenska modellen för de allmännyttiga bostadsföretagen innebär däremot att man har i uppdrag att både tillhandahålla bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader för ekonomiskt svaga och utsatta grupper och att fungera socialt integrerande genom att erbjuda ett attraktivt bostadsutbud för alla kommuninvånare. Vi har under de senaste åren emellertid stått inför en situation där den svenska modellen och allmännyttans roll på bostadsmarknaden har blivit starkt ifrågasatt.

Hoten mot allmännyttan har kommit från olika håll. Under de senaste åren har den borgerliga majoriteten i riksdagen fattat flera beslut som direkt eller indirekt medverkat till att undergräva de allmännyttiga bostadsföretagens ställning. Det gäller bl.a. beslut om avvecklade investeringsbidrag och avskaffad tillståndsprovning vid försäljning av allmännyttiga bostäder samt åtgärder på skatteområdet där kravet på neutralitet mellan upplåtelseformerna inte har beaktats. Vidare har en anmälan till EU-kommissionen från de privata fastighetsägarnas sida under flera år utgjort ett latent hot mot den svenska modellen. För ett år sedan lades det också fram ett utredningsbetänkande – EU, allmännyttan och hyrorna (SOU

2008:38) – med förslag som helt skulle kunna förändra villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen och även på bostadshyresmarknaden i övrigt. Dessa förslag väckte berättigad oro bland hyresgäster såväl hos allmännyttan som på bostadshyresmarknaden i övrigt. Vid remissbehandlingen av utredningsbetänkandet riktades också omfattande kritik mot förslagen.

Regeringen har därefter under det gångna året uppvisat en påtaglig passivitet och därigenom bidragit till en fortsatt osäkerhet om de långsiktiga villkoren för att hyra, förvalta och äga bostäder upplåtna med hyresrätt. Det enda besked som har kunnat ges är att en beredning av utredningens förslag pågår inom Regeringskansliet.

Mot denna bakgrund är det glädjande att två av de centrala aktörerna på bostadshyresmarknaden nu har tagit ett initiativ för att bryta dödläget. SABO och Hyresgästföreningen har gemensamt tillskrivit regeringen och lagt fram förslag som omfattar både villkoren för de kommunala bostadsföretagen och hyressättningssystemet. Förslagen innebär bl.a. att de kommunala bostadsföretagen även i fortsättningen ska kunna ta ett samhällsansvar och verka för att bostadsförsörjningen i kommunen främjas i olika avseenden. Vidare ska det enligt förslaget klart framgå att kommunala bostadsaktiebolag ska tillhandahålla hyreslägenheter åt alla typer av hushåll och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boinflytande och inflytande i bolaget. Vad gäller hyressättningssystemet innebär förslaget att dagens hyrestak, där de kommunala bostadsföretagens hyror är normerande, ersätts av ett hyrestak där kollektivt förhandlade hyror blir tak för hyror hos såväl allmännyttiga som privata hyresvärdar.

Vi tar nu inte i sak ställning till de förslag som lagts fram av organisationerna men ser positivt på initiativet som borde kunna bilda en bra grund för en bred politisk överenskommelse om reglerna för hyror och villkoren för de kommunala bostadsföretagen. Det kan emellertid konstateras att förslagen ligger i linje med den principiella syn på de allmännyttiga bostadsföretagens roll som redovisas i de nu aktuella motionerna från 2008 års allmänna motionstid. Av detta skäl anser vi att riksdagen i ett tillkännagivande bör framhålla att det är angeläget att regeringen skyndsamt och i positiv anda bereder de förslag som lagts fram av parterna på bostadshyresmarknaden. Det anförda bör också ses som ett delvis bifall till samtliga motioner som behandlas i detta avsnitt av betänkandet.

- 2. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 2 (s, mp)**
av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s),
Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s) och
Stefan Wikén (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C307, 2008/09:C406 yrkande 3 och 2008/09:C426 yrkandena 1, 4 och 5 samt avslår motion 2008/09:C300 yrkandena 8, 11 och 20.

Ställningstagande

Problemen på bostadsmarknaden har under de senaste åren ökat påtagligt. För vissa grupper är problemen särskilt omfattande. Det gäller bl.a. för unga och för dem som nyligen kommit till Sverige. Även breda befolkningsgrupper i övrigt har emellertid fått känna av de allt kärvare villkoren på bostadsmarknaden. Ökade boendekostnader, en tilltagande brist på hyresbostäder och en alltmer påtaglig boendesegregation är några av följderna av ett bristande ansvarstagande för bostadsförsörjningen.

Till stor del beror de senaste årens utveckling på ett statligt tillkortakommande när det gäller det bostadspolitiska ansvaret. Även vissa kommuner har emellertid brustit påtagligt när det gäller att ta ansvar för den lokala bostadsförsörjningen. Det bör därför övervägas om det krävs en större tydlighet gentemot kommunerna om nödvändigheten av att leva upp till det lagstadgade bostadsförsörjningsansvaret.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör baseras på kunskap om de verkliga behoven på den lokala bostads- och arbetsmarknaden. Det är angeläget att även det lokala näringslivet engageras i frågor om bostadsområdenas planering och förnyelse. De allmännyttiga bostadsföretagen är givetvis ett viktigt instrument för kommunerna i planeringen för ett bostadsutbud som kan tillgodose efterfrågan och bidra till en ökad integration. Det är också viktigt att kommunerna, liksom staten, bedriver en aktiv markpolitik som kan bidra till varierat utbud av bostäder och begränsa boendekostnaderna.

Vad vi nu anfört om det kommunala bostadsförsörjningsansvaret bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motionerna C307, C406 yrkande 3 och C426 yrkandena 1, 4 och 5. Motion C300 yrkandena 8, 11 och 20 avstyrks.

3. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 2 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:C300 yrkandena 8, 11 och 20 samt avslår motionerna 2008/09:C307, 2008/09:C406 yrkande 3 och 2008/09:C426 yrkandena 1, 4 och 5.

Ställningstagande

Principen om allas rätt till en bostad stärktes i viss mån i samband med införandet av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Lagen har emellertid visat sig vara otillräcklig och otydlig i sin utformning. Jag anser därför att lagen bör kompletteras med en bestämmelse där rätten till bostad klart och tydligt slås fast.

Vidare finns det behov av att i lagen ytterligare tydliggöra det kommunala ansvaret för boendeplaneringen. I dag lever många kommuner inte upp till de krav som rimligen kan ställas på planeringen i bostadsförsörjningsfrågor. Det är nödvändigt att kommunerna tar ett helhetsgrepp i planeringen så att alla de frågor som bör beaktas verkligen ligger till grund för det kommunala agerandet. För att detta synsätt ska få allmänt genomslag bör bostadsförsörjningslagen kompletteras med ett krav på kommunerna att upprätta boendeplaneringsprogram.

Det bör således vara obligatoriskt för kommunerna att upprätta boendeplaneringsprogram i syfte att garantera en hög kvalitet i bostäder och boendemiljöer. Boendeplaneringsprogrammen ska vara heltäckande och övergripande och redovisas till regeringen via länsstyrelserna minst en gång per mandatperiod. De ska behandla såväl handlingsplaner för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö. Kvalitetskraven på boendemiljön ska utvecklas till att omfatta energi- och miljökrav, trygghet och säkerhet, feministiskt perspektiv samt social och ekologisk hållbarhet.

I motion C300 utvecklas Vänsterpartiets syn på hur boendeplaneringsprogrammen ska kunna bidra till en mer demokratisk planeringsprocess och vilka centrala frågor som särskilt bör lyftas fram i programmen. Några av dessa centrala frågor rör hur man ska kunna uppnå ekologiskt hållbara boendemiljöer, utveckla kvaliteten i boendet och dess omgivning, tillgodose krav på äldreboende och tillgänglighet, uppnå trygghet i boendemiljöerna för alla grupper, bryta segregationen och beakta barn- och jämställdhetsperspektiven i den fysiska planeringen. Jag anser att det i motionen anförda bör kunna bilda utgångspunkt för arbetet med att komplettera lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

En av de bostadsförsörjningsfrågor som bör ingå i boendeplaneringsprogrammet och där det är särskilt angeläget med ett större kommunalt engagemang gäller behovet av boendeintegration. I många kommuner pågår en oroande utveckling i riktning mot alltmer segregerade bostadsområden. Vissa kommuner medverkar dessutom aktivt till denna utveckling genom en omfattande utförsäljning av det kommunala bostadsbeståndet i de områden där ett kvarvarande hyresbostadsbestånd verkligen behövs. I detta sammanhang är det nödvändigt att uppmärksamma att det inte bara är s.k. socialt utsatta bostadsområden som är segregerade. En minst lika omfattande segregation finns i många välsituerade bostadsområden med en befolkning som ofta tillhör höginkomstgruppen. Sådana områden står att finna i exempelvis i Stockholmsstadsdelen Östermalm eller i Göteborgsstadsdelen Askim. Det är hög tid att kommunerna blir skyldiga att genomföra integrationsprojekt som är riktade till dessa verkligt segregerade – men icke-marginaliserade – bostadsområden.

Vad jag ovan anfört bör riksdagen med bifall till Vänsterpartiets partimotion C300 yrkandena 8, 11 och 20 som sin mening tillkännage för regeringen. Det anförda innebär att även övriga motioner som behandlats i detta avsnitt får anses vara väl tillgodosedda.

4. Kommunal bostadsförmedling, punkt 3 (s, v)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2008/09:C300 yrkandena 3 och 4 samt 2008/09:C426 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är uppenbart att möjligheterna att ge resurssvaga hushåll tillgång till en god bostad påtagligt underlättas om en kommunal förmedlingsverksamhet finns tillgänglig. Enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun också anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Utvecklingen när det gäller den kommunala bostadsförmedlingen sedan lagen trädde i kraft för drygt åtta år sedan kan emellertid inte sägas ha blivit den förväntade. Avsikten med lagregleringen var att kommunerna skulle anta riktlinjer för bostadsförsörjningen och i detta sammanhang också överväga behovet av förmedlingsverksamhet. Det finns visserligen flera exempel på väl fungerande förmedlingsverksamhet, men fortfarande saknas kommunal förmedling i huvuddelen av

kommunerna. Endast ett tiotal kommuner har i dag en kommunal bostadsförmedling i egentlig bemärkelse. Bland de kommuner som saknar förmedling återfinns stora och medelstora städer.

Det var bl.a. bristerna i dagens förmedlingsverksamhet som gjorde att den tidigare regeringen tillsatte en interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att föreslå åtgärder som var inriktade på att alla ska kunna söka och få bostad på rättvisa och jämlika villkor, och att ingen diskriminering ska förekomma när man söker bostad. Arbetsgruppen redovisade i april 2006 sina överväganden och förslag i promemorian Rättvisa och jämlika villkor på bostadsmarknaden (Ds 2006:9). I fråga om bostadsförmedling föreslog arbetsgruppen ändringar i bostadsförsörjningslagen med innebörden att varje kommun ska ha en kommunal bostadsservice som ska förmedla lägenheter till bostadssökande i turordning efter kötid och lämna information i vissa anknytande frågor. Enligt förslaget ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer dock kunna medge att en kommun befrias från kravet att förmedla lägenheter. Arbetsgruppen föreslog även att en lag införs med krav på fastighetsägare, som upplåter fler än 20 lägenheter med hyresrätt, att fastställa vilka principer som ska tillämpas vid förmedling av lägenheter och att sammanställa uppgifter om kö av bostadssökande och lämna in förmedlingsprinciperna och förmedlingsuppgifterna till kommunen.

Sedan arbetsgruppen lade fram sitt förslag om kommunal bostadsservice har förhållandena på hyresmarknaden ytterligare försämrats till följd av den politik som förts sedan regeringsskiftet. Vi tar därför för närvarande inte ställning till frågan om den närmare formen för kravet på en utbyggd kommunal bostadsförmedling utan anser att den måste bli föremål för fortsatt beredning utifrån de nya förutsättningarna. Utgångspunkten för denna beredning ska emellertid vara att kommunerna bör ha bostadsförmedlingar, antingen var för sig eller i samverkan med andra kommuner beroende på kommunens storlek.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad vi ovan anfört om behovet av kommunal bostadsförmedling. Det innebär delvis bifall till de aktuella motionerna.

5. Kommunal bostadsanvisningsrätt, punkt 4 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:C300 yrkande 21.

Ställningstagande

En bostadsförmedling kan bara fungera om det finns lediga lägenheter att förmedla. I första hand bör överenskommelser träffas med fastighetsägare om att de ska lämna lediga lägenheter till förmedling. För att inte bostadsförmedlingarna helt ska vara hänvisade till fastighetsägarnas goda vilja krävs emellertid också en lagstiftad möjlighet för kommunen att begära in och förmedla lediga lägenheter. Den till 1993 gällande bostadsanvisningsrättslagen, som gav kommunerna rätt att anvisa bostadssökande till hyres- och bostadsrättslägenheter, var ett kraftfullt redskap för att garantera kommunmedborgarnas möjlighet att få en bostad.

De nuvarande bristerna på bostadsmarknaden och i den kommunala bostadsförsörjningen visar att det är nödvändigt att införa en ny lagstiftning på detta område. Den tidigare gällande bostadsanvisningsrättslagen kan tjäna som utgångspunkt för detta lagstiftningsarbete. Vidare kan viss ledning i lagstiftningsarbetet hämtas i de förslag om bostadsförmedling och bostadsanvisning som en arbetsgrupp inom Regeringskansliet våren 2006 redovisade i promemorian Rättvisa och jämlika villkor på bostadsmarknaden. Arbetsgruppens förslag i fråga om anvisningsrätten inskränker sig emellertid till ett krav på kommunala bostadsföretag att lämna minst hälften av sina lediga bostadslägenheter till den kommunala bostadsservicen för förmedling till bostadssökande. I ett fortsatt beredningsarbete bör därför ett lagförslag utarbetas som även omfattar övriga hyreslägenheter i kommunen.

Riksdagen bör således tillkännage för regeringen att en ny lagstiftning om bostadsanvisningsrätt bör utarbetas. Det innebär bifall till Vänsterpartiets partimotion C300 yrkande 21.

6. Mål för bostadsbyggandet, punkt 5 – motiveringen (s, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Ställningstagande

Efter regeringsskiftet 2006 har antalet påbörjade bostäder fallit markant. Inledningsvis berodde produktionsfallet huvudsakligen på den nytilträdde regeringens avveckling av alla former av produktionsstöd. Sedan sommaren 2008 har givetvis även den ekonomiska krisen bidragit till produktionsfallet. Det är emellertid uppenbart att regeringen inte förmått hantera den uppkomna situationen utan i stället låtit krisen slå igenom fullt ut inom bostadsbyggnadssektorn, med en tilltagande bostadsbrist som följd.

Det finns således ett akut behov av en höjd ambitionsnivå från regeringens sida när det gäller insatserna för bostadsbyggandet. Vi anser emellertid inte att ett av riksdagen fastställt produktionsmål i absoluta tal skulle tjäna något reellt syfte i sammanhanget. Däremot är det viktigt att den förda

bostadspolitiken vilar på bedömningar av efterfrågeutvecklingen och en långsiktigt nödvändig produktionsnivå för att kunna tillgodose denna efterfrågan. Den tidigare regeringen satte av detta skäl i början av förra mandatperioden upp en målsättning för sitt eget arbete om att det skulle byggas 120 000 bostäder under perioden 2003–2006. Denna målsättning nåddes också med god marginal till följd av aktiva statliga insatser för att stimulera en nödvändig bostadsproduktion. Vi anser att även den nuvarande regeringen måste ta sitt ansvar för att en tillräcklig bostadsproduktion kommer till stånd.

Med hänvisning till det anförda avstyrker vi motionerna C247 och C279 yrkande 1.

7. Mål för bostadsbyggandet, punkt 5 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:C279 yrkande 1 och avslår motion 2008/09:C247.

Ställningstagande

Enligt den senaste bostadsbyggnadsstatistiken från Boverket kommer endast 18 000 bostäder att påbörjas under innevarande år. Det innebär att antalet påbörjade bostäder i år blir 55 % lägre än genomsnittet för treårsperioden 2005–2007. Särskilt hårt har byggandet av hyresrättslägenheter drabbats av den senaste tidens produktionsfall. Under 2008 påbörjades endast 4 700 hyresrätter genom nybyggnad av flerbostadshus. Samtidigt med denna allvarliga utveckling av bostadsproduktionen växer bostadsköerna. Ungdomar och andra grupper som ännu inte hunnit etablera sig på bostadsmarknaden får allt svårare att finna en bostad.

Det är således uppenbart att det nu behövs en långsiktig satsning på nyproduktion av billiga och energisnåla bostäder som kan efterfrågas av alla befolkningsgrupper. För att tydliggöra att det krävs konkreta statliga insatser för att höja den nuvarande produktionsnivån anser jag att staten ska anta ett nationellt mål för bostadsbyggandet. Detta mål bör lägga fast att det under den närmaste tioårsperioden bör byggas omkring 40 000 bostäder per år, varav minst hälften ska vara hyresrätter. Vidare bör målet innebära att omkring 65 000 bostäder per år ska renoveras under samma period.

Det ovan anförda bör riksdagen med anslutning till förslaget i motion C279 yrkande 1 tillkännage för regeringen som sin mening. Motion C247 avstyrks.

8. Behovet av hyreslägenheter, punkt 6 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C257, 2008/09:C279 yrkande 2, 2008/09:C406 yrkande 2 och 2008/09:C439 yrkande 1.

Ställningstagande

Samhället måste bära det övergripande ansvaret för att trygga bostadsförsörjningen samt att motverka boendesegregation och hålla nere boendekostnaderna för vanligt folk. Denna syn på samhällsansvaret för bostadssektorn avspeglades också i inledningen av det tidigare gällande målet för bostadspolitik. Där framhölls att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. I det nya politiska målet för bostadsfrågorna som den borgerliga majoriteten i riksdagen har lagt fast framhålls i stället bostadsmarknadens efterfrågan och utbud utan att någon koppling görs till de boendes ekonomiska förutsättningar. Denna omformulering speglar också den marknadsinriktning som bostadspolitikerna haft sedan den borgerliga regeringen tillträdde och som fått påtagliga konsekvenser på olika områden. En av de allvarligaste konsekvenserna är att hyresrätten som upplåtelseform har missgynnats i olika avseenden och att de hushåll som önskar bo med hyresrätt fått allt svårare att hävda sin sak. Under de senaste åren har den förda politiken lett till att ombildningen av hyresrätter till bostadsrätter tagit fart och att nyproduktionen av hyresrätter minskat kraftigt. Därutöver ligger det latenta hot mot hela bostadshyresmarknaden som vi har beskrivit i vår reservation om allmännyttans villkor.

Vi anser att såväl hyresrätten som äganderätten och bostadsrätten har sin givna plats på den svenska bostadsmarknaden. Samtliga dessa upplåtelseformer fyller viktiga behov för ett fungerande samhälle. Hyresrätten har emellertid i förhållande till de andra upplåtelseformerna flera påtagliga fördelar. Den kräver inte stora ekonomiska insatser för de boende, och den medger en hög grad av flexibilitet. Dessutom uppskattar många boende i hyresrätt den höga servicegrad som väl fungerande bostadsföretag erbjuder. Det är bl.a. mot denna bakgrund nödvändigt att ett tillräckligt utbud av hyresrätter finns som ett av alternativen i samtliga kommuner.

Den senaste tidens utveckling med en fortsatt omvandling till bostadsrätter och snabbt fallande nyproduktion av hyresrätter innebär att balansen på bostadsmarknaden kraftigt har rubbats. Fler bostäder kommer att bli omöj-

liga att efterfråga för stora grupper i samhället. På så sätt begränsas rörligheten på såväl bostadsmarknaden som arbetsmarknaden. Detta kan i sin tur leda till problem för delar av näringslivet. Det blir också allt svårare för ungdomar att skaffa sin första bostad. För flyktingar och andra nyanlända till Sverige begränsas möjligheterna att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden. Hushåll med svag ekonomi får allt svårare att hävda sin rätt.

Vi anser att hyresrättens ställning på den svenska bostadsmarknaden måste ses över och stärkas så att behovet av hyresbostäder kan tillgodoses. Det handlar då om åtgärder på ett flertal olika områden. Av central betydelse är givetvis att hyressättningssystemet utformas på ett rättvist och ekonomiskt acceptabelt sätt. Denna fråga får vi anledning att återkomma till i våra ställningstaganden i civilutskottets betänkande 2008/09:CU33 Hyresrätt och bostadsrätt m.m. Även de allmänna ekonomiska villkoren för att bygga, äga och förvalta hyresfastigheter måste ses över och göras mer rättvisa i förhållande till övriga upplåtelseformer. Det gäller bl.a. olika skatteregler och villkoren för en ekonomisk stimulans för byggande och renovering av hyresfastigheter. Exempelvis bör även innehavare av hyresfastigheter ges möjlighet att utnyttja en form av s.k. ROT-avdrag. Enligt ett gemensamt förslag (s, v, mp) bör ett sådant avdrag kunna medges för renoveringar i hyresfastigheter som leder till minst 30 % minskad energianvändning. Vidare bör åtgärder vidtas för att hindra en omfattande utförsäljning av allmännyttans bostäder.

Det är mot denna bakgrund angeläget att översynen av villkoren och förutsättningarna för hyresrätten sker i samverkan med alla berörda aktörer. Synpunkter från representanter för bl.a. hyresgäster, kommunala och privata fastighetsägare, byggindustri och byggherrar samt kommunerna om vad som krävs för att stärka hyresrätten bör således beaktas.

Det vi ovan anför om behovet av hyreslägenheter bör riksdagen med bifall till de aktuella motionerna tillkännage för regeringen som sin mening.

9. Äldres boende, punkt 7 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C228, 2008/09:C237, 2008/09:C243, 2008/09:C251, 2008/09:C252, 2008/09:C314, 2008/09:C331 yrkandena 1–3, 2008/09:C445 och 2008/09:So554 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Med en ökande andel äldre i befolkningen ställs stora krav på politikens alla områden. Inom bostadspolitiken måste inriktningen vara att den ökade efterfrågan på bostäder som är anpassade efter äldres behov ska kunna tillgodoses. Det handlar då om anpassningar i såväl nyproduktionen som det befintliga bostadsbeståndet. I detta sammanhang måste tillgänglighetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet. Denna fråga berör givetvis inte bara den äldre delen av befolkningen utan även en stor grupp funktionshindrade. Därutöver kan i olika skeden av livet också andra grupper, som exempelvis barnfamiljer, ha stort behov av en god tillgänglighet.

I nyproduktionen bör mycket högt ställda krav på en god tillgänglighet kunna hävdas med stöd av gällande författningar. Här handlar det främst om att trygga efterlevnaden av dessa krav. Grundförutsättningen måste vara att alla nyproducerade bostäder och bostadsområden redan från början ska kunna fungera väl för äldre och funktionshindrade. Detta hindrar emellertid inte att det kan finnas skäl att även utveckla olika nya former av boenden som är särskilt anpassade för äldres behov.

Den stora utmaningen inom bostadssektorn i fråga om den ökande andelen äldre gäller emellertid de nödvändiga anpassningsåtgärderna i det redan befintliga bostadsbeståndet. Det finns i dag ca 75 000 trappuppgångar i flerbostadshus med tre våningar eller mer som saknar hiss. Avsaknaden av hiss är en av de vanligaste orsakerna till att äldre mot sin vilja ibland tvingas lämna en invand och i övrigt väl fungerande bostadsmiljö. Vi delar den uppfattning som förs fram i de aktuella motionerna och som innebär att staten måste ta på sig ett större ansvar för att nödvändiga anpassningsåtgärder kommer till stånd. I motionerna framförs bl.a. förslag om en närmare kartläggning av bostadsbeståndets tillgänglighet och behovet av anpassningsåtgärder. Vidare föreslås att överväganden om olika former av bo-kvar-stimulanser och hissbidrag kommer till stånd.

Äldreboendedelegationen, som tillsattes av den tidigare regeringen, avlämnade i slutet av 2008 sitt slutbetänkande Bo bra hela livet (SOU 2008:113). I detta betänkande läggs förslag fram som till stor del ligger i linje med vad som förordats i motionerna om hissbidrag, inventering av tillgängligheten, möjlighet till trygghetsboende m.m. Vi anser att det är angeläget att förslag i dessa frågor snarast kan läggas fram för riksdagen.

Vad vi ovan anfört bör riksdagen med anledning av motionerna C228, C237, C243, C251, C252, C314, C331 yrkandena 1–3, C445 och So554 yrkandena 1 och 2 tillkännage för regeringen som sin mening.

10. Ungas boende, punkt 8 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C346 yrkan-dena 1–4, 2008/09:C408 och 2008/09:C446.

Ställningstagande

Den egna bostaden är en förutsättning för ungas inträde i vuxenlivet. Den är vanligen också en förutsättning för att man ska kunna studera, etablera sig på arbetsmarknaden och skaffa barn. I tre motioner från allmänna motionstiden beskrivs de svårigheter som ungdomar och studenter i dag har att både finna ett boende på kort sikt och att etablera sig mer varaktigt på bostadsmarknaden. Många unga bor kvar i föräldrahemmet betydligt längre än vad både de själva och föräldrarna anser vara önskvärt. Alternativet är ofta ett boende i andra hand, inte sällan till oskäligen andrahandshyror.

Unga vuxna tillhör utan tvivel dem som drabbats hårdast av en tilltagande bostadsbrist, de senaste årens nedmontering av bostadspolitiken och en snabbt fallande nyproduktion av hyresbostäder. En rad av de åtgärder som regeringen och den nuvarande majoriteten i riksdagen vidtagit slår särskilt hårt mot dem som ännu inte hunnit etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden. Det gäller kanske i första hand beslutet om att avveckla allt stöd till bostadsbyggandet. Inte minst avvecklingen av den investeringsstimulans som tidigare kunde utgå till byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder har fått långtgående effekter för den aktuella gruppen. Vidare har beslutet att avskaffa tillståndsprövningen vid försäljning av allmännyttans bostäder medfört att alltfler hyresbostäder omvandlas till bostadsrätter, som sedan säljs vidare till priser som de flesta unga inte kan betala. Även de fortfarande aktuella hoten mot de allmännyttiga bostadsföretagens verksamhet och mot hela bruksvärdessystemet måste ses som särskilt allvarliga sedda ur de unga vuxnas och övriga bostadssökandes perspektiv.

För att unga människor ska kunna etablera sig i vuxenlivet krävs bostäder som de kan efterfråga. Det förutsätter i sin tur att den sociala bostadspolitiken återupprättas med starka kommunala bostadsföretag och ett hyressättningsystem som motverkar kraftiga hyreshöjningar. Det behövs bostadsförmedlingar som kan ge information om bostadsmarknaden och förmedla bostäder utan diskriminerade regler. Vidare krävs ett kraftigt ökat byggande av såväl hyresrätter som bostadsrätter i bostadstörter. Det finns

också skäl att överväga vilka insatser, särskilt inriktade på att underlätta ungdomarnas etablering på bostadsmarknaden, som kan bidra till att förbättra situationen. De riktade insatser som införts av den nuvarande regeringen – dvs. hyresgaranti och förvärvsgaranti – har inte visat sig vara verksamma medel för att hjälpa unga att finna en bostad. Förvärvsgarantin har hittills inte kommit till användning alls och hyresgarantin har endast utnyttjats i mycket begränsad omfattning. Det finns således anledning att överväga andra åtgärder som är särskilt inriktade på de ungas bostadssituation. Som framhålls i en av motionerna skulle ett förmånligt bosparande kunna ingå bland sådana riktade åtgärder.

För att samordna insatserna som är riktade på ungdomarnas bostadssituation anser vi att funktionen med en nationell bostadssamordnare bör återinföras. Den tidigare regeringen tillsatte en sådan nationell bostadssamordnare med motsvarande uppgift. Trots ett mycket uppskattat arbete avvecklades funktionen efter regeringsskiftet, som en av den nya regeringens första åtgärder på det bostadspolitiska området.

Vi anser att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen bör understryka behovet av såväl generella åtgärder för att förbättra utbudet av bostäder som åtgärder särskilt riktade mot ungdomar och studenter. Det innebär bifall till motionerna C346 yrkandena 1–4, C408 och C446.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:C228 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett hissbidrag eller annan form av incitament för fastighetsägare att förbättra tillgängligheten i sina fastigheter.

2008/09:C237 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighetsanpassade bostäder.

2008/09:C243 av Renée Jeryd och Christina Oskarsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en inventering av hissbehovet i flerfamiljshus i syfte att överväga bo-kvar-stimulanser.

2008/09:C245 av Per Svedberg och Ann-Kristine Johansson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmännyttan.

2008/09:C247 av Jörgen Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en strategiplan för det svenska bostadsbyggandet.

2008/09:C251 av Lennart Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bostäder för äldre.

2008/09:C252 av Lennart Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en bra finansieringsmodell för installation av hiss i flerbostadshus.

2008/09:C257 av Ronny Olander och Siw Wittgren-Ahl (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av hyresrätter.

2008/09:C258 av Birgitta Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmännyttan.

2008/09:C279 av Egon Frid m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det under den närmaste tioårsperioden dels bör tillkomma ca 40 000 bostäder per år, av vilka hälften är hyresrätter, dels att ca 65 000 bostäder per år bör renoveras under samma period.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över och stärka hyresrätternas ställning på den svenska bostadsmarknaden så att behovet av hyresbostäder kan tillgodoses.

2008/09:C300 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den pågående utarmningen av hyresbostadsmarknaden måste stoppas och åtgärder vidtas för att hindra en omfattande utförsäljning av allmännyttans bostäder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kommuner ska ha ansvar för att bygga upp minst ett allmännyttigt bostadsföretag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska bostadsförmedlingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna och villkoren för kommunal förmedling och uthyrning av lägenheter i andra hand.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om boendeplaneringsprogram.
10. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de övergripande beslut som fattas i företagen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommuner ska åläggas att genomföra integrationsprojekt riktade till icke-marginaliserade bostadsområden.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen om kommunernas bostadsförslöjningsansvar kompletteras med en bestämmelse om rätt till egen bostad.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av en ny bostadsanvisningsrättslag för att underlätta för kommunerna att förse medborgarna med en bostad.

2008/09:C307 av Birgitta Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allas rätt till en god bostad och till en rimlig kostnad.

2008/09:C314 av Siw Wittgren-Ahl och Birgitta Eriksson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa stöd för anpassning av lägenheter.

2008/09:C331 av Rose-Marie Carlsson och Eva Sonidsson (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur äldres flyttkedjor kan stimuleras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur riktade insatser och fysisk planering kan öka tillgängligheten i boendet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över stimulansåtgärder för trygghetsboende.

2008/09:C346 av Gunnar Sandberg och Fredrik Lundh (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungdomars boende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunal service.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell bostadssamordnare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av ungas bosparande.

2008/09:C369 av Leif Jakobsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förändra lagstiftningen för kommunala bostadsföretag.

2008/09:C406 av Börje Vestlund m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att bygga fler hyresrätter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur det kommunala bostadsförsörjningsansvaret kan förstärkas.

2008/09:C408 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällets ansvar för ungas tillgång till bostad.

2008/09:C426 av Birgitta Eriksson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en bostadspolitik för integration.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en rättvis bostadsförmedling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om integrerat boende.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en effektiv markpolitik.

2008/09:C439 av Carina Moberg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hyresrättens betydelse för arbetsmarknaden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmännyttan som bostadspolitiskt instrument.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utförsäljningarna av allmännyttiga hyresrätter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmännyttans roll vid upprustningen av våra mest slitna bostadsområden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att allmännyttiga kommunala bostadsföretag ska drivas enligt långsiktig självkostnadsprincip.

2008/09:C445 av Lars Mejern Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av åtgärder för att underlätta för äldre att bo kvar i sina lägenheter.

2008/09:C446 av Pia Nilsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre möjligheter för ungdomar att få tillgång till egen bostad.

2008/09:So554 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Boverket bör få i uppdrag att utveckla ett system för varudeklaration av seniorboenden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska låta utreda frågan om stöd till hissinstallationer som ett permanent inslag i den statliga bostadspolitiken.